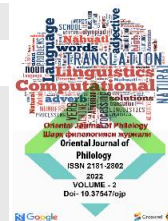

Oriental Journal of Philology**ORIENTAL JOURNAL OF PHILOLOGY**

journal homepage:

<http://www.supportscience.uz/index.php/ojp/about>**ISSUE OF "WAJHI TASMIYA" (ETYMOLOGY) IN "BURHONI QOTE"****Zarina Khasanovna Nurillayeva**

Assistant

SamSU

Samarkand, Uzbekistan

E-mail: znurullayeva83@gmail.com**ABOUT ARTICLE**

Key words: tasmia, etymology, etymological features, vocabulary, phonetic changes, morphological changes, meaning, root, analysis.

Received: 15.05.24**Accepted:** 17.05.24**Published:** 19.05.24

Abstract: The article talks about the issue of "wajhi tasmiya" (etymology) in "Burhoni qote". A group of words is mentioned in Burhoni qote', and along with their explanation, the basic meaning, i.e. etymology, is clarified as much as possible. Of course, determining the etymology of words does not correspond to the requirements of modern linguistic science, and the author acted on the basis of the level of understanding of his time and the standards of the linguistic science of that time. In this work, along with the use of scientific terms and adherence to the directions of modern linguistics, it is also possible to see the approach to the principles of folk etymology. But in any case, in the process of studying the etymology and history of some words, Muahmadhusayn Burhan thoroughly and perfectly mastered the various sciences of his time, he was able to reflect his lexicographical experience and encyclopedic knowledge of his time in his work, the famous dictionary of his time. we are sure that it is one of the atnavis. The above points are explained in the article with examples.

“BURHONI QOTE”DA “VAJHI TASMIYA” (ETIMOLOGIYA) MASALASI**Zarina Xasanovna Nurillayeva**

assistant

Sharof Rashidov nomidagi SamDU

Samarqand, O'zbekiston

E-mail: znurullayeva83@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Kalit soʻzlar: tasmiya, etimologiya, etimologik xususiyatlar, lugʻat, lugʻat fondi, fonetik oʻzgarishlar, morfologik oʻzgarish, maʼno, ildiz, tahlil.

Annotatsiya: Maqolada “Burhoni qote”da “vajhi tasmiya” (etimologiya) masalasi haqida soʻz yuritilgan. Burhoni qote”da bir guruh soʻzlar tilga olingan boʻlib, ularning izohi bilan birga tayanch maʼnosi, yaʼni etimologiyasi ham imkon qadar aniqlab berilgan. Albatta, soʻzlarning etimologiyasini aniqlash zamonaviy tilshunoslik ilm-fan talablariga mutanosib emas va muallif oʻz davri tushunchasi sathi va oʻsha davr tilshunosligi ilmi meʼyorlaridan kelib chiqqan holda amal qilgan. Bu asarda ilmiy atamalardan foydalanish va zamonaviy tilshunoslik yoʻnalishlariga rioya etish bilan birga, xalqona etimologiya tamoyillariga yondashishni ham koʻrish mumkin. Ammo har holda ayrim soʻzlarning etimologiyasi va tarixini oʻrganish jarayonida Muhamadhusayn Burhon oʻz davrining turli ilmlarini puxta va mukammal egallaganligi, oʻzining lugʻatnavislik tajribasi va zamonasining qomusiy bilimlarini asarida aks ettira olganligi, oʻz davrining mashhur lugʻatnavislaridan ekanligiga amin boʻlamiz. Yuqoridagi nuktalar maqolada misollar bilan sharhlab berilgan.

ПРОБЛЕМА «ВАДЖИ ТАСМИЯ» (ЭТИМОЛОГИЯ) В КНИГЕ «БУРХАНИ КОТЕ»

Зарина Хасановна Нуриллаева

Ассистент

СамГУ

Самарканд, Узбекистан

E-mail: znurullayeva83@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: тасмия, этимология, этимологические особенности, словарный запас, лексика, фонетические изменения, морфологические изменения, значение, корень, анализ.

Аннотация: В статье говорится о проблеме «ваджи тасмия» (этимологии) в «Бурхони котэ». В «Бурхони котэ» упоминается группа слов, и вместе с их объяснением максимально уточняется основной смысл, т.е. этимология. Конечно, определение этимологии слов не соответствует требованиям современной лингвистической науки, и автор действовал исходя из уровня понимания своего времени и стандартов лингвистической науки того времени. В этой работе, наряду с использованием научных терминов и следованием направлениям современного языкознания, можно увидеть и подход к

принципам народной этимологии. Но в любом случае, в процессе изучения этимологии и истории некоторых слов Муахмадхусейн Бурхан досконально и в совершенстве овладел различными науками своего времени, свой лексикографический опыт и энциклопедические знания своего времени он смог отразить в своей работе, знаменитый словарь своего времени, мы уверены, что это один из атнависов. Вышеперечисленные моменты объяснены в статье на примерах.

KIRISH

Tasmiya arabcha soʻz boʻlib, koʻp maʼnoli soʻz hisoblanadi va uning maʼnolaridan biri paydo boʻlish, yaratilish, boshlanish, ildiz otishdir. Tilshunoslik ilmida soʻzning kelib chiqish tarixini etimologiya yoki ildizshunoslik (reshashunoslik) oʻrganadi. Etimologiya atamasi fanga qadimgi faylasuflar tomonidan taxminan 2 ming yil oldin kiritilgan. Etimologiya qiyosiy-tarixiy usul orqali morfema va soʻzlarning oʻzaro munosabatlarini aniqlaydi [176. 402-403].

Etimologiya, boshqacha qilib aytganda, soʻz tarixini oʻrganishdir. Etimologik tadqiqotlarda soʻzlarning fonetik va morfologik oʻzgarishlari (masalan, ovoz almashinuvi – parhez – pahrez; taspidan – tapsidan), turli tillardan murakkab soʻz yasalihi (“choyxona” xitoycha “choy”, tojikcha - xona va oʻzbekcha soʻz yasovchi qoʻshimcha – “chi”) va boshqalar hisobga olinadi. Etimologiya orqali har qanday til turkumidagi soʻzning yagona ildizini topish mumkin. Masalan, rus tilidagi “tappak”, “tapidan”, “tafta”, “tafton”, “tafson”, “tab”, “tova”, “topit” soʻzlari bir oʻzakdan kelib chiqqan.

ASOSIY QISM

Etimologiya ikkiga boʻlinadi: xalqona va ilmiy. Xalq etimologiyasida soʻzlarning paydo boʻlishiga qarab, uning tarixiy ildizlari, kelib chiqishi hisobga olinadi. Masalan, xalq etimologiyasida “dahmarda” soʻzi “dah”- “oʻnlik” soni va “mard” qismlariga boʻlinadi. Holbuki, bu soʻz qadimgi eroniy tillarning dahm-“donishmand” va martak-“mard”, “odam”- soʻzlaridan tuzilgan [1.VIII.209]. Hech bir tilda tasodifiy xarakterga ega boʻlgan soʻzning oʻzi yoʻq. Tilning lugʻat tarkibiga kirgan har bir asl va qadimiy soʻzining kelib chiqishi oʻz tarixi va qismatiga ega. Yangi soʻzlarning paydo boʻlishi insoniyat madaniyati va jamiyatining rivojlanish tarixiga, asosiy aloqa vositasi sifatida va ularning nutqdagi oʻzaro munosabatlariga bogʻliq. Demak, odamlar hech qachon tabiatdan tayyor soʻz va iboralarni olmagan, ularni insoniyatning oʻzi yaratgan. Til taraqqiyotining oʻziga xos ichki qonuniyatlari bor. Inson ongi, tafakkuri qanchalik rivojlanmasin, jamiyat olgʻa intiladi, madaniyatli boʻladi, uning oʻrni tilda namoyon boʻladi va bu jarayon hamon muttasil davom etmoqda. Kuzatishlar shuni koʻrsatadiki, tillarning umumiyliigi haqidagi

tadqiqotlarni ularning hozirgi holati nuqtai nazaridan emas, balki ularning tarixiy holati bilan bog'liq holda ko'rib chiqish kerak. Ya'ni, tahlillar til taraqqiyotining eng so'nggi bosqichidan uning eng qadimgi holatiga va aksincha, eng qadimgi bosqichidan hozirgi holatigacha olib borilishi kerak. Aynan shu asosda va aynan shu tarzda tillarni qiyosiy-tarixiy o'rganish usuli paydo bo'ldi.

Dunyo tillari 23 ta asosiy oilalarga bo'lingan. Bu oilalardan biri hind-evropa tillari oilasi bo'lib, u o'z navbatida bir necha guruh va tarmoqlarga bo'lingan. Boshqacha aytganda, hind-evropa tillari oilasi hind, eron, slavyan, yunon, italyan, alban, german, lotin va boshqalarga bo'linadi. Bu shuni anglatadiki, tillar tarixan juda qadimiy ildizga ega. Xususan, tojik tili hind-evropa tillari oilasining eroniy guruhi tarmoqlaridan biridir. Agar solishtirsak, nemis matter-i, yunoncha meter, lotincha mater, qadimgi hind mata, ruscha - mat, tojik- modar faqat bir manbadan kelib chiqqan. Hatto osetincha mad, latviyancha moti ning "ayol" va "singil" ma'nosini bildiruvchi degan talqinlari va ayolga mansubligi, albancha "motra" ham xuddi shu qadimiy ildizga mansub [2. II. 656].

Hozirgi tilshunoslikda so'zlarning etimologik xususiyatlari va izlanishlari bo'yicha etimologik tadqiq qilish yo'li va usulini oydinlashtiradigan ko'plab fikrlar va faktik ma'lumotlar mavjud. Xususan, N.M.Shanskiy fikricha etimologik tahlil vazifalariga quyidagilar kiradi: 1. So'zning asl yoki iqtibosiy xarakter va xususiyatini aniqlash; 2. Ob'ektiv haqiqat sifatida predmetning nomi va so'zda o'rnatilgan tasvirni (tasavvurni) aniqlash. 3. So'zning yasaliş usuli va unga mansub asosni, qaysi so'zlardan yasalişini aniqlash. 4. Uning eski ma'nosini o'zgartirish va tabadduloti yoki konvertatsiya hodisasi asoslarini aniqlash [9.30].

Qadimgi lug'atlarda so'zlarning shakl ta'rifi va ma'nosini odatiy talqin qilishdan tashqari, tilshunoslikning boshqa masalalari, jumladan, so'z etimologiyasi bilan ham ko'proq bog'liq bo'lgan eslatmalarga duch kelamiz. Masalan, "Burhoni qote" da shunday bir guruh so'zlar borki, ularning nisbatan tub mohiyati - tuzilishi va ma'nosiga ko'ra lug'at muallifi alohida ahamiyat qaratgan jihatlar ham bor. Etimologik tadqiq va tahlilga ma'lum darajada bog'liq bo'lgan bunday so'zlarning tavsifini ko'rib chiqish muhim ahamiyatga ega emas. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, izohlangan so'zlarning bir qismi xalq etimologiyasiga xos xususiyatga ega, ba'zilar esa muallifning o'z tafakkuri mahsulidir.

"Burhoni qote" lug'atida ham boshqa lug'atlarda bo'lgani kabi so'zlarning etimologik tahlili ham o'ziga xos tartibga ega emas, leksik birliklar o'rtasida tuzilish jihatidan bog'liqlik mavjud bo'lsa, so'z ma'nosini belgilash chog'ida va jarayonida ko'proq tilga olinadi. Bu eslatmalar so'zlarning morfologik tahliliga ko'proq o'xshash bo'lsa-da, faqat oddiy morfologik tahlildan iborat bo'lmaydi, chunki ularda so'zlarning tarkibiy va semantik o'zgarishlari

ifodalanadi. "Burhoni qote" ning etimologik eslatmalari va izohlarini quyidagi qismlarga bo'lish mumkin:

a) lug'at maqolasi tahlili va muhokamasi jarayonida bevosita uning ma'nosini keltirib chiqaradigan juz'iyotlar: izohli so'zlarning ma'lum bir guruhi ko'zga ko'rinadi, "Burhoni qote" muallifi ularning ma'nosiga va vajhi tasmiya-tarixiy ildizlariga ishora qiladi, go'yo ular allaqachon lug'atlarda o'z echimini topgandek tasavvur hosil qilinadi. Biroq so'zning tarixiy qismati haqida o'z fikrini aytadi: "dariy" so'zining etimologiyasi bizning fikrimizga yaqqol misol bo'la oladi: **Dari** دری pari vaznida; qadimgi forscha lug'at; Qadimgi lug'atshunoslar bu so'zni faseh va fasohat tarzida talqin qilganlar. Va har qanday nuqsonsiz lug'atga nisbatan dariy so'zi qo'llanilgan, shuningdek, ishkam va shikam va go'y va bigo'y, bishnud va shunud va shunga o'xshashlar, ishkamdan keyin va go'y va bigo'y dariy deyiladi; Aytishlaricha, bu lug'at Balx Buxoro, Badaxshon va Marv kabi bir qancha shaharlar aholisining asosiy tili bo'lgan; ba'zilar esa dariy tilini jannat ahlining tilidir, deyishadi, chunki Rasululloh sollallohu alayhi vasallam lisonu ahl-ul-jannata al arabiya val forsiya, ya'ni arab va forsiy-dariy tillarini jannat tili va to'rtinchi osmon farishtalari dariy tilida takallum qiladurlar deganlar; ayrim toifadagi kishilar esa Kayon Dargohi xalqi shu tilda takallum qilurlar; bir guruh odamlar esa Bahman Isfandiyor zamonida uning dargohiga dunyoning turli burchaklaridan odamlar kelib, bir-birining tilini tushunmay qolganini aytadilar va u butun mamlakat bo'ylab bu tilda ya'ni dariy tilida gapirishni buyurdi. Ya'ni podshohlar saroyi tili (ishorat bizdan: Z.N.). Ba'zilar esa bu tilning tarixiy kelib chiqishini Jamshid davrida vujudga kelgan desa, yana bir toifadagi insonlar Bahrom zamonida paydo bo'lgan deyishadi. Va ayrimlar bu tilni o'z eshigidan tashqari chiqqan har bir kishi amalda qo'llashga majbur bo'lgan til sifatida talqin qiladi, ammo bu talqin asosli emas [5. II, 20-21].

Ushbu lug'at maqolasidan shunday xulosaga kelish mumkinki, muallif bu so'zning, ya'ni dariy so'zining ma'nosi haqida turlicha fikr bildiradi va u qadimgi tilshunoslarning mulohazalarini birma-bir sanab o'tadi. "Burhoni qote" muallifi mulohazalaridan quyidagi xulosalar chiqarish mumkin: a) dariy tili toza va nafis til; b) markaziy shaharlarda shu til muomalada bo'lgan; v) uning qadimiy tillarga mansub; d) bu til shohlar saroyida muomalada bo'lgan [9.509; 147; 146, 946]. Ma'lumki, dariy so'zi darboriy so'zining muxaffafidir, ya'ni qisqartmasi. Bu haqda akademik Bobojon G'ofurov shunday yozgan edi: "dariy" so'zi "dariy", ya'ni podshoh saroyiga nisbiy sifatdosh bo'lib, "darboriy" ma'nosini bildiradi. ... Hozir bu atama Afg'onistonda ushbu davlatning rasmiy tillaridan biri bo'lmish kobuliy fors tilining yozma shakliga nisbatan qo'llaniladi [9.509]. **Pod** پاد **shod** vaznida; davomiylik va barqarorlikdan va yodda tutishdan bo'lgan posbon va **nigahbon** va **poyidan** va poy ma'nosida; va ularga ham **davom** va **sabot** ma'nolari qo'shimcha ravishda berilgan; va bundan tashqari, ulug'vorlik kabi ma'nosi ham bor; podshoh esa murakkablashgan; va bu so'z taxt va avrangni bildiradi; chunki aslida bu lug'at

tarixan pot shaklida bo‘lib, "to" "dol"ga o‘zgartirilgan va bu hodisa umumiy til qoidalari tufayli yoki vaqt o‘zgarishi sababli yuzaga kelgan [4.I,212]. FTZTda o‘qiyimiz: **POD** پاد *kit.* ba‘zi murakkab so‘zlarning old qismi qarama-qarshilik va zid ma‘noli, ya‘ni anti-ga teng bo‘ladi: pod modda, podzahr... atama tuzish va istiloh tuzishda ishlatiladigan tarkib [3. II. 105]; **Salx** سلخ **po‘st kandan**; yarim oyni kechqurun ko‘rish mumkin bo‘lgan kun ma‘nosida. Va lug‘atdagi uning etimologiyasi qo‘yni terisidan tozalab olishdir. Oy quyosh nurlari ostidan chiqadigan o‘sha kuni bo‘lgani uchun, bu kun ham shu nom bilan atalgan (mu‘tabar sanalmish “munajjimlar ilmiy risolasidan” yozilgan) [6.I,432]. SALX I a. سلخ *kit.* har qamar oyning oxirgi kuni; muqob. g‘urra. SALX II a. سلخ *kit.*so‘yish va terini tozalash [3.II, 202].

b) So‘zning etimologiyasi tovush yoki uning bo‘g‘ining qisqarishi yoki o‘zgarishi natijasida aniqlanadi: **Obisgun** آبسگون... va u erda daryo nomi ham bor. Va bu so‘zning ta‘riflanishiga, Obisgun deb atalgan daryo Xorazmdan kelib, Xazar daryosiga quyiladigan Oskun daryosidir. Va daryoga yaqinlashganingizda, u sekinlik va to‘liq sukunatda oqib o‘tishiga guvoh bo‘lasiz. Va shuning uchun ular uni tinch oqar suv “obi sukun” deb atashgan. Daryoga qo‘shiladigan ba‘zi joylar esa Obiskun deb ataladi va undagi yaqin orolni ham obi sukun deb atashdi ... [4.I, 38]. Oksus versiyasini shu atama bilan solishtirish mumkin. **Alamut** الموت - Qazvin va Gelon oralig‘ida joylashgan mashhur qal‘aning nomi; ma‘nosiga ko‘ra uni alahamut ham derlar, ya‘ni burgutlar oshyoni ma‘nosida, alahu-uqob-burgut, ham omut-oshyon-uyadir. Bu qal‘aning balandiligi tufayli shu tarzda nomlaganlar. Va kasrati iste‘moli tufayli alamutga tabdil etilgan [4.I,3]. Alamutni Somoniylar davri manbalari bilan, xususan Xujand qal‘asi bilan qiyoslash lozim. Ammo bu qal‘ning qaysi shaharda joylashganligi haqida aniq manba qo‘limizda mavjud emas. **Bag‘sho‘r** بگشور - Saraxs va Hirot o‘rtasidagi qadimiy qariya-qishloq nomi bo‘lib, uning qo‘shma ma‘nosi sho‘r bog‘, sho‘r suv gav, gavdal ma‘nosidagi bog‘dir [4.I,185]; **Pozahr** پزهر nomi bilan mashhur; asli esa povzahr, ... ya‘ni zahar yuvuvchi; yuvish va tozalashni anglatadi. Va vaqt o‘tishi bilan "vov" soqit bo‘lgan. Buning sababi esa fodzahrdir... [4.I, 215]. FTZTda pozahr deb yuritiladi va u quyidagicha talqin qilinadi: **PODZahr** 1 پادزهر *tib.* antidot, zaharga qarshi ishlatiladigan narsa, anti yad. 2. boshqa narsaning ta‘sirini susaytiradigan har qanday narsa, zahrmo‘hra. [3.II,105]; **Dushpil** دشپیل *g‘adud* -bez; va u go‘sht va teri orasidagi tugundir. Uning qo‘shma ma‘nosi esa doshtpil, ya‘ni yomon tugundir. Yomon va xunukning ma‘nosi dush so‘zida, fil esa tugunning ma‘nosida; va chegirma ma‘nosida “to” qo‘shilgan bo‘lib, dushtman, ya‘ni qalbi yovuz va xunuk bo‘lgan dushman kabi dustpil bo‘lib, ko‘ngil ma‘nosida ham kelgan. Va dushtnom (dashnom), ya‘ni dushman; va dushvor, dushtvor, dushtkor ma‘nolarida [5.II,30]. Ushbu talqinda muallif so‘zning to‘g‘ri shaklini keltiradi va ko‘rsatadai, ammo zamonaviy mutaxassislar du‘sh shaklini tarixiy deb bilishadi. **Kusti** کستی - urushmoq degan ma‘noni anglatadi va shunday bo‘ladiki, ikki kishi bir-biriga yopishib, bir-birini erga ag‘darmoqchi bo‘ladi. Bu lug‘atning o‘zagi

esa “kust” so‘zidan olingan bo‘lib, kuftan ma‘nosini bildiradi. Fors tilidagi, nuqtasiz sin va nuqtali shin bir-biriga mubaddal bo‘lgan, shuning uchun uni Kushti deb atashadi [5.II,377]. Endilikda bu so‘z **go‘шти// go‘shтин// go‘shtingiri// go‘shtangiri** shaklida keng tarqalgan [3.I,360].

XULOSA

Bir qarashda “Burhoni qote”dagi so‘zlarning etimologiyasi semantik-morfologik tahlil jarayoniga taalluqli maxsus yondashuvdek ko‘rinadi, lekin u yoki bu so‘zning ma‘no jihatdan tadrijiy takomili, uning evolyusiyasiga chuqurroq nazar tashlasak, tahlillar “Burhoni qote” muallifining asardagi so‘zlarning semantik ma‘no va mohiyati taraqqiyotiga chuqurroq nazar tashlaganini isbotlaydi. Muallif so‘zlarning tayanch va tub ma‘nosini, lug‘at doirasidagi o‘zgarishlarni struktur va semantik nuqtai nazardan aniqlashga harakat qilganligini va ularning tuzilishi va ma‘nolar tovlanishini belgilab berganligini anglash mumkin.

Keltirilgan misollardan ma‘lum bo‘ldiki, “Burhoni qote” muallifi imkon qadar fonetik o‘zgarishlar yuzaga kelgan va so‘z etimologiyasini, uning tarixiy va to‘g‘ri ma‘nosini ba‘zi dalillar va faktik misollar bilan aniqlashga harakat qilgan. Albatta, muallifning bu qarashlarini mutloq haqiqat va aniq mulohazalar sifatida ayta olmaymiz, lekin uni talqin va tasrif lug‘ati doirasida hal etish muallifning kashfiyotlaridan va mazkur lug‘atning imtiyozlaridandir.

FOYDALANILGAN Adabiyotlar RO‘YXATI

1. Энциклопедияи советии тоҷик. Ҷ.I, 763; Ҷ.II, 670. – Душанбе: Сарредакцияи илмий Энциклопедияи советии тоҷик, 1978; 1980.
2. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. - М.: Прогресс, 1986-1987. Том 1. 561 с.; Том 2.- 671 с.; Том 3.- 830 с.; Том 4.- 860 с.
3. Ҳасандӯст М. Фарҳанги решашинохтии забони форсӣ. Ҷилди 2. - Техрон, 1384.
4. Муҳаммадхусейни Бурҳон. “Бурҳони қотей” ҷ.I. Таҳияи матн бо пешгуфтор, мулҳақот, тавзеҳот ва феҳристи Амон Нуров. - Душанбе: Адиб, 1993.
5. Муҳаммадхусейни Бурҳон. “Бурҳони қотей” ҷ. II. Таҳияи матн бо пешгуфтор, мулҳақот, тавзеҳот ва феҳристи Амон Нуров.- Душанбе: Адиб, 2004.
6. Муҳаммад Ғиёсиддин “Ғиёс-ул-луғот”, таҳияи матн бо пешгуфтор, мулҳақот, тавзеҳот ва феҳристи Амон Нуров; Душанбе, Нашриёти “Адиб” 1987; ҷ. I, 48 с. ҷ. II, 1988; 416 с. ҷ. III, 1989; 304 с.
7. Периханян А.Г. Сасанидский судебник. Книга тысячи судебных решений // Антология мировой правовой мысли: В 5-ти томах.- М.: Наука, 1999. Т.1: Античность, восточные цивилизации.
8. Расторгуева В. С., Эдельман Д. И. Этимологический словарь иранских языков.Т. 2. – М.: Восточная литература, 2003.
9. Гафуров Б. Тоҷикон. –Душанбе: Ирфон, 1998, китоби 1. -706; с.509 Восточная литература, 2003.
10. Шанский Н.М. Очерки по русскому словообразованию и лексикологии. М. 1959.
11. Шокиров Т. С. Юридические термины и их лингвистические особенности. - Душанбе: Ирфон, 2017.